Tyrimų metu nustatyta, kad apardytos kapinyno dalies centrinio ploto R pakraštyje kapai XIX a. antroje ar XX a. pirmoje pusėje yra buvę perkasti, greičiausiai ieškant senienų. Čia per visą gylį eina permaišytos žemės sluoksnis, kuriame pastebėta anglių, rasta pavienių archeologinių radinių, netvarkingai išmėtytų smulkių žmogaus kaulų fragmentų. Be to, maišytoje žemėje prie pat įžemio aptikta keletas XIX a. – XX a. pirmajai pusei būdingų kaltinių vinių, geležinių dirbinių, artilerijos sviedinių skeveldrų, žiestos ir glazūruotos keramikos šukių.

2006 m. archeologiniai tyrimai leidžia teigti, kad tiriamos Kalnuvėnų kapinyno dalies medžiaga pastebimai skiriasi nuo kitų to paties VIII–XI a. laikotarpio žinomų Vakarų Lietuvos kuršių kapinynų (Ėgliškių–Andulių, Kašučių, Kiauleikių, Laivių, Lazdininkų, Pryšmančių ir kt.) medžiagos. Ji išsiskiria įkapių skurdumu, savitu kapų įrengimu, laidojimo tradicijomis ir papročiais.

Suardytoje kapinyno dalyje išlikę kapai atsidūrę prie pat žemės paviršiaus. Juose esančių negausių ir blogos būklės, tačiau išliekamąją mokslinę ir archeologinę vertę turinčių įkapių nykimo procesas dėl molingo ir rūgštingo dirvožemio spartėja, todėl suardytoje kapinyno dalyje archeologinius tyrimus būtina tęsti.

Kapinyno plote aptikta akinė segė ir kilpinė įvija leidžia daryti prielaidą, kad šioje teritorijoje ar aplinkoje yra buvęs ar tebėra ankstyvojo geležies amžiaus pabaigos – senojo geležies amžiaus kapinynas, kurio vietą būtina lokalizuoti.

4 pav. Įvijinis žiedas ir segė (kapas 36).
J. Kanarsko nuotr.
Fig. 4. Coil ring and a brooch (burial 36).

Tyrinėjimų medžiaga – radiniai, brėžiniai, piešiniai, nuotraukos papildys nuo 2002 m. komplektuojamą KM archeologijos fondo Kalnuvėnų kapinyno rinkinį, kurio vertingiausi eksponatai bus konservuojami ir ruošiami eksponuoti muziejaus archeologijos ekspozicijoje.

KALNUVĖNAI CEMETERY

An area 204.3 m^2 in size was excavated in Kalnuvėnai cemetery (Klaipėda Dist.). 25 inhumations and 1 fire site were discovered in it (Fig. 1). The individuals were buried in hollowed out log coffins and fire rites were performed during the burial. It appears that the majority of the grave goods were broken into pieces, only part of each piece being placed in the burial pit (Figs. 2–4). The burials date to the 10th–11th centuries.

LAZDININKŲ (KALNALAUKIO) KAPINYNAS

Julius KANARSKAS, Donatas BUTKUS

Lazdininkų (Kalnalaukio) kapinyno (A 1708) tyrinėjimus KM vykdo nuo 1991 m. Iš viso 1991–1993, 1996–1997, 2000–2001 ir 2003 m. muziejus ištyrė 1292,4 m^2 dydžio plotą, kuriame aptiko ankstyvojo geležies amžiaus – senojo geležies amžiaus pradžios senovės gy-

venvietės kultūrinį sluoksnį su stulpavietėmis, židiniais, nenustatytos paskirties duobėmis, akmenų konstrukcijomis ir pavieniais radiniais (žr. p. 68–72), 51 II–III a. griautinį kapą su akmenų vainikais ir 4 VII a. griautinius kapus.

2006 m. kapinyno archeologiniai tyrimai buvo tęsiami. Jų metu ištirtas 21 m^2 dydžio plotas, kuriame aptiktas suardytas griautinis kapas ir surinkta kapams būdingų atsitiktinių radinių.

Kapas 83 (491) įkastas į senovės gyvenvietės kultūrinį sluoksnį, virš stulpaviečių 126ab. Kontūras išryškėjo 45–47 cm gylyje, nuėmus armenį ir maišytos žemės sluoksnį. Jis pailgas ŠV–PR kryptimi, apie 2,5 m ilgio ir 68–70 cm pločio, suapvalintu ŠV galu. PR kapo dalies ir galo kontūro ribų nustatyti nepavyko. Kontūro užpildas – tamsiai pilkos spalvos žemė su negausiais angliukais, liudijančiais, kad laidojimo metu vyko apeigos su ugnimi.

Duobė dubens pavidalo, skersinio pjūvio, iki 55–58 cm gylio. Neperarta išlikusi tik iki 9 cm storio jos dugno dalis. Ties centrine dalimi pakraščiuose pastebėta skobtinio karsto pėdsakų, kuris buvęs apie 64–66 cm pločio.

Sprendžiant iš kapo duobės orientacijos ir išlikusių įkapių išsidėstymo, mirusysis į karstą paguldytas galva į ŠV 350° kryptimi. Jo lytis nenustatyta. Griaučiai neišlikę.

Kapo ŠV dalis perkasta praėjus nenustatytam laikui po palaidojimo, įkapės išrinktos, paliktos tik lūženos. Š–ŠR pakraštys nukastas 1992 m. kasant perkasos 3 (94) išpjovą.

Perkastoje galvūgalio srityje 45–58 cm gylyje gulėjo bronzinės antkaklės lankelio dalis, 4 mineralizuotos odos dirbinio fragmentai, tekintas suploto rutulio formos gintaro karolis, dalis geležinio dirbinio, skerspjūvyje primenančio lazdelinio smeigtuko adatą, žirgo danties liekanos, 4 geležinio antskydžio (skydo umbo) fragmentai. Paviršiaus struktūra, korozijos produktų spalva ir faktūra pastarieji panašūs į 1992 m. perkasos 3 (94) išpjovoje žirgo kape 6 surasto antskydžio (skydo umbo) liekanas.

Kapas preliminariai datuojamas II–III a. To laikotarpio kapams būdingų akmenų vainikų nerasta. Jie galėjo būti nurinkti žemdirbystės, statybos ir melioracijos darbų metu.

Likusiame perkasos 42 (133) plote rasta keramikinio lipdyto puodelio šukė, geležinis įvijinis žiedas, bronzinės antkaklės lankelio, grandinėlės, segės žvaigždine kojele, poros lankinių segių, įvijinės ir juostinės apyrankių, įvijinio žiedo fragmentų, 2 bronzinės kniedės nuo žirgo kamanų diržo, suploto rutulio pavidalo mėlyno stiklo karolis, po natūralaus gintaro ir titnago nuoskalą, žirgo dantų liekanų, 5 pažaliavę neaiškaus gyvulio dantų vainikai, gulėję kramtomaisiais paviršiais į apačią. Panašu, kad jie rasti ne pirminėje vietoje, kadangi aplinkui bronzinių radinių nerasta. Abu apyrankių fragmentai smarkiai deformuoti: kliudyti norago ir perlenkti pusiau.

LAZDININKAI (KALNALAUKIS) CEMETERY

In 2006 KM excavated an area 21 m^2 in size in Lazdininkai (Kalnalaukis) cemetery (Kretinga Dist.) where they discovered only a disturbed inhumation. It had been dug into the cultural layer of the ancient settlement, was about 2.5 m long, 68–70 cm wide, and 55–58 cm deep, and had a rounded NW end. The individual was laid in a hollowed out log coffin with the head to the NW (350°). The burial had been dug up at the head end and the grave goods picked out, leaving only debris. It dates to the 2nd–3rd century. No circle of stones, which was characteristic of contemporary burials, was found.